

Tehetségazonosítás érdeklődéstérképpel

Tehetségen a tulajdonságok olyan összetett kombinációját értjük, amely képessé teszi az embert, hogy az átlagnál magasabb színvonalon végezzen el valamilyen társadalmilag hasznos tevékenységet. A tehetség nem egyszerűen kiemelkedő képességek összessége, hanem a szokásostól eltérő észlelés és sajátos viszonyulás a világhoz.

Gyarmathy Éva – tehetséggondozással foglalkozó pszichológus – tapasztalata az, hogy nem feltétlen a kiváló képességekkel rendelkező gyermekek lesznek igazán sikeresek, hanem azok, akiknek az érdeklődése, elköteleződése adott területen kiemelkedő. Kutatásai alapján kidolgozta az érdeklődés irányát feltérképező érdeklődéstérkép eljárást, amely az egyén választásai alapján az érdeklődés területeit képes megmutatni.

A módszer a Gardner-féle „többszörös intelligencia” modell alapján hét egymástól független képességterületet vizsgál: 1. nyelvi, 2. logikai-matematikai, 3. téri-vizuális, 4. testi-mozgásos, 5. zenei, 6. társas-vezetői, 7. személyes-belső élet.

Az emberek különböznek abban, hogy a különböző képességeiket mennyire használják, hogyan kombinálják. A sikeres emberek leggyakrabban olyasmiben alkotnak kiemelkedőt, amit nagy kedvvel, élvezettel csinálnak. Az ő képességeik azért bontakoznak ki teljesen, mert izgalmasnak, élvezetesnek tartják mindazt, amivel foglalkoznak.

Az érdeklődéstérkép kitölthető akár papíron, akár online az erdeklodester.kepe.tehetseg.hu/ oldalon, melynek nyitó oldalát mutatja az ábra.

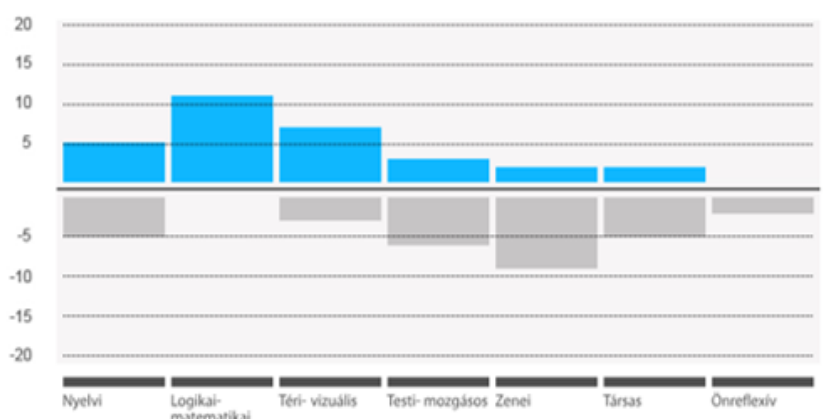

Klubot, szervezetet alapítani vagy vezetni	Számítógépes programot írni	Tudományokkal foglalkozni
Mások mozgását utánozni	■ Nagyon jellemző ■ Jellemző ■ Nem jellemző ■ Nagyon nem jellemző Egyik se	Zenét hallgatni
Ritmuskat dobolni	Társakkal együtt lenni	

Az érdeklődéstérképben minden egyes képességterületre 8 kártya kérdez rá. Tehát 56 db különböző tevékenységet leíró kártyából kell maximum 40-et négy különböző színel jelzett csoportba besorolni aszerint, hogy mennyire jellemző az emberre. (nagyon jellemző, jellemző, nem jellemző, nagyon nem jellemző.) A választásokat érdemes jól átgondolni, mérlegelni, melyik tevékenység a jellemző, melyik nem, és melyeket mellőzi az ember.

A választások alapján elkészül az érdeklődés térképe, mely képet ad az egyén érdeklődésének szerkezetéről, az erős és gyenge oldalakról, a jövőbeli fejlődési irányairól és az egyén motiváltságáról.

Minden embernek vannak erős és gyenge oldalai. A koordináta rendszer pozitív oldalán vannak azok az oszlopok, amelyek az erősséget mutatják. Ezek azok a területek, ahol kiemelkedő teljesítményre van lehetőség. Lefelé vannak a gyenge pontokat jelző oszlopok. A képességeket ezeken a területeken is fejleszteni kell, hogy ne legyen akadálya a kiemelkedő teljesítménynek. Azok a területek, ahol nincsenek, vagy alig vannak oszlopok, nem jelentenek gondot, de nem is kiemelkedők.

Ha valamelyik érdeklődési területen belül egyszerre kiemelkedőnek és lemaradónak mutatkozik valaki, akkor ez az adott képességterületen ellentmondásos érdeklődést jelez, valamilyen rossz tapasztalatot sejtet, és célszerű feltárni az ellentmondás hátterét.

Egy tehetséggondozásban jártas szakembernek a számítógép által adott tömör értékelésnél részletesebb elemzésre van lehetősége az érdeklődési mátrix alkalmazásával, mely segít megtalálni az érdeklődésnek megfelelő tevékenységeket.

	nyelvi	logikai-matematikai	téri-vizuális	testi-mozgásos	zenei	társas	belső élet
	A tehetségfejlesztésben és a kompenzációban is jól használható FEJLESZTŐ TEVÉKENYSÉGEK						
nyelvi	hangos könyv olvasás, felolvasás irodalom nyelvtanulás	szójátékok, keresztrejtvény oktató komputer programok	képregény, illusztráció pókábra történet rajzolása vizualizáció	rap színjátszás ármjáték fonomimetika	dalszövegek, énekés mondókák, karaoké versmegzenésítés japán nyelv tanulása	olvasdóró, olvasótárs levelezdóró beszélgetések, vitatór	kreatív írás vallások napló, blog írás versírás
logikai-mat	nyelvészet, logika természettudomány számítógépes nyelviek közgazdaságtan	számítógép- programozás matematika, logika statisztika	táblázatok, grafikonok táblás játékok stratégiai játékok	abakusz, szorobán műszaki rajz fizikai kísérletek barkácsolás	hangszerek számolásra számítógépes zene HIFI berendezések hangkártya	taktikai-logikai játékok internetes kapcsolatok matematika szakór vezetés	saját ritmusú mat. prog rejtvények, rejtvények matematikai problémák paradoxonok
téri-vizuális	költészet fotóriport természettudomány politika	számítógépes grafika csillagászat harcászat képzőművészet	ábrák, térképek szemléltetés képzőművészet térképészet	épitőjátékok, kipróbálva tanulás akrobatika zsonglőrkedés	zongora, dob ritmus zenei sorok megjelenítése	filmklub vezetés túra vezetés színjátszás technikai klub vezetés	rajzolás, képzőművészet művészet- terápia
testi-mozg	színjátszás japán színház, no sportriporter edző	erdészet állatorvosi tudomány műszertechnika sebészet	épitészet akrobata, zsonglőr koreográfia képzőművészet	mozgásművészet sport, tánc sportműsorok sportfelvételek	zenélés, tánc, rap pantomim biofeedback hanggal	csoportos túrázás néptánc, társas tánc csapatjátékok kézműves szakór	keleti mozgásművészet keleti küzdősportok jógázás önálló túrák, séták
zenei	zenetudomány zenetörténet ritmusos költészet nyelviek	HIFI berendezések számítógépes zene hangmérnöki munka akusztika, hangtan	zeneszerzés karmester hangszerelés hangtan	koreográfia hangszerkészítés tánc, pantomim karmester	zenélés, énekítés zenetanulás/fanítás zenei felvételek zeneszerzés	zenei klub koncertek ének-zene tanulása kórus, zenekar	zenehallgatás zenetanulás keleti zenék énekés
társas	kommunikáció szervezőszakember toimács, szónok politika, jogfilozófia	közigazdaságtan műszaki vezető számítógépes tanácsadás	rendező várostervező kiállítás-szervező művészeti vezető	sportklub vezetés edző, csapatvezető tánc csoport túra vezetés	zenetanítás zenei klub zenei műsor vezetés zenei klub vezetés	társasjátékok, barátok csoportvezetés jogtudomány szervezés-vezetés	levelezés, újságírás önsegítő csoport baráti beszélgetés
belső élet	irodalom pszichológia filológia történelem, filozófia	kísérleti pszichológia önfejlesztő programok logika programozás	filmkészítés filmrendezés képzőművészet fényképészet	jóga egyéni sportok régészet koreográfia	zeneszerzés zenetudomány zeneterápia vallási zene	tanácsadás újságírás, riportter pszichoterápia hitélet, vallás	eimélyülés meditáció vallástudomány lelki élet, filozófia

Az érdeklődési mátrixon a különböző képességterületek találkozási pontjainak láthatók azok a tevékenységek, amelyek a tehetség fejlesztése és a gyenge oldal ellensúlyozásában is lényegesek szerepet játszhatnak.

A mátrix közepén átlósan végig futó sötét cellák egy-egy tehetségterületnek megfelelő találkozási pontok. Ezek mindegyike ajánlható az adott terület iránt érdeklődőnek.

A mátrix átlója feletti sárga cellákban vannak a fejlesztő tevékenységek. Ezek mind az erős oldalak megszilárdításában, mind a gyengék ellensúlyozásában jól használhatók.

A mátrix átlója alatti fehér cellák azokat a tevékenységek köröket mutatják, melyek a tehetség fejlesztésére alkalmasak, és segítséget jelenthetnek a tehetség hosszabb távú céljainak megtalálásában is.

Ha homogén érdeklődésű – vagyis egy területen kiemelkedő az egyén, – akkor lényeges ismernie azokat a tevékenységeket, amelyek felé célszerű irányulnia. Ha heterogén érdeklődésű – azaz nemcsak egy, hanem több érdeklődésterülete kiemelkedő, – akkor ezeknek a találkozási pontjában vannak olyan tevékenységek, amelyekben sikeres lehet, és a fejlődését segítik. Mindkét típus eltérő utat járhat be, de mindkét út sikeres lehet.

A választások számából és irányából megállapítható az általános motivációs szint. A sok negatív választás alulteljesítést, korábbi kudarcok miatt kialakult frusztrációt, és tevékenység kerülést jelez. Az is lényeges szempont, mennyire koncentrált vagy szórt az érdeklődés.

A Corvin Tehetségpont z egyéni tehetség tanácsadás diákok és szülők részére –Esettanulmányok és reflexiók

Karvai Györgyné

Felhasznált források:

- Gyarmathy Éva: Képesség és érdeklődés
<http://www.diszlexia.hu/Erdeklodes%20es%20kepesseg.htm>
- Gyarmathy Éva: Képességfejlesztés és érdeklődés
<http://www.diszlexia.hu/Fejlesztes%20es%20erdeklodes.htm>
- Érdeklődésrterkép – online kitölthető változat
<http://erdeklodesterkepe.tehetseg.hu/>
- Magyar diszlexia oldalak
<http://www.diszlexia.hu/>